

ἔγραψε, κενόν τι πάμπαν. ἐκείνος γὰρ ἀντιπαραβάλλων ἑτέροις ἀγαθοῖς αὐτὴν· εὐγενείας μὲν οὖν φησὶν ἄφανές τὸ κάλλος, ἐν λόγῳ δὲ τὸ σεμνόν', ὡς πρὸς δόξαν οὖσαν τὴν ἀρεσιν αὐτῆς, κατὰ δ' ἀλήθειαν οὐθὲν διαφέροντας τοὺς ἀγενεῖς τῶν εὐγενῶν.

5 5. ARISTOT. RHET. Γ 3. 1405 b 34 τὰ δὲ ψυχρὰ ἐν τέτταρσι γίνονται κατὰ τὴν λέξιν, ἐν τε τοῖς διπλοῖς ὀνόμασιν, οἷον Λ. τὸν πολυπρόσωπον οὐρανὸν τῆς μεγαλοκορύφου γῆς καὶ ἀκτὴν δὲ στενόπορον [folgt Gorgias B 15, Alkidamas fr. 10 Sauppe] . . . μία μὲν οὖν αὕτη αἰτία, μία δὲ τὸ χρῆσθαι γλώτταις, οἷον Λ. Ζέρξην πέλωρον ἄνδρα καὶ Σκίρων σίνις ἀνήρ [folgt 10 Alkidamas fr. 14]. Der ebd. 9. 1410 a 18 genannte L. wird der Tyrann von Pherai sein. Vgl. Vahlen *Rhein. Mus.* 21 (1866) 143 = *Kl. Schr.* I 156.

6. — Soph. el. 15. 174 b 32 ἐπιχειρητέον δ' ἐπίστε καὶ πρὸς ἄλλα τοῦ εἰρημένου, ἐκεῖνο ἐκλαβόντες, ἐὰν μὴ πρὸς τὸ κείμενον ἔχη τις ἐπιχειρεῖν, ὅπερ Λ. ἐποίησε προβληθέντος λύραν ἐγκωμιάζειν. ALEX. z. St. (nach einer falschen Erklärung) ἢ μάλλον, ἐπειδὴ ὑπὸ τινων ἠναγκάζετο ἐπαινέσαι τὴν λύραν, εἶτα μὴ λόγων εὐπόρει πολλῶν, μικρόν τι ἐπαινέσας τὴν αἰσθητὴν ταύτην λύραν ἐπὶ τὴν οὐράνιον ἀνηνέχθη· ἔστι γὰρ ἐν οὐρανῷ ἄστρον ἢ ἐξ ἄστρον πολλῶν συγκείμενον λύρα ὀνομαζόμενον, εἰς ἣν πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς λόγους ἐξεῦρεν. Vgl. ARISTOT. Rhet. B 24. 1401 a 15. Γ 17. 1418 a 29 ff.

20

84 [77]. PRODIKOS

A. LEBEN UND LEHRE

1. SUID. Πρόδικος Κεῖος ἀπὸ Κέω τῆς νήσου, πόλεως δὲ Ἰουλίδος, φιλόσοφος φυσικός καὶ σοφιστής, σύγχρονος Δημοκρίτου τοῦ Ἀβδηρίτου καὶ Γοργίου, μαθητῆς Πρωταγόρου τοῦ Ἀβδηρίτου. ἐν Ἀθήναις κώνειον πίων ἀπέθανεν ὡς 25 διαφθεῖρων τοὺς νέους. Aus HESYCH. Kürzer SCHOL. PLAT. de rep. 600 c.

1a. PHILOSTR. V. Soph. 12 Προδίκου δὲ τοῦ Κείου ὄνομα τοσοῦτον ἐπὶ σοφίαι ἐγένετο, ὡς καὶ τὸν Γρύλλου [Ζενοφῶντα] ἐν Βοιωτοῖς δεθέντα ἀκροῶσθαι διαλεγόμενου, καθιστάντα ἐγγυητὴν τοῦ σώματος. πρεσβεύων δὲ παρὰ Ἀθηναίους

4. L. *verglichen den Adel mit anderen Gütern und sagte*: Des Adels Glanz hingegen ist etwas gar nicht in Erscheinung Tretendes, auf dem bloßen Wort beruht seine Vornehmheit.

5. Der vielgesichtige Himmel der hochgipfligen Erde; die schmalfurtige Küste. Xerxes den Ungeheuren; Skiron der Schädling.

1 καινὸν Hss.: verb. Jacobs 2f. vgl. Antiph. B 44 π 352, B 35ff, Euripid. fr. 52 N.³ dazu Luria *Herm.* 64 (1929) 495 2 εὐγένεια(-αν) Hss.: verb. Jacobs φησὶν Jacobs: ἦς Hss. 7 μελανοκ. v. l. 9 τὸν πελώριον QYbZb zum Ausdruck vgl. Aeschyl. Pers. 81ff., Gorgias B 5a οἶνις Ac: σιῆς C: σίνις schol.: σίνις(-ος) übr. Hss. 23 Γοργίου δὲ καὶ Πρωταγόρου μαθητῆς Hesych 24 Tod: Konfusion mit Sokrates 27 [Ζενοφῶντα] Kayser. Die Erzählung läßt sich nicht mit den feststehenden Daten des xenophontischen Lebens vereinigen. Vermutlich aus einem

παρελθών ἐς τὸ βουλευτήριον ἱκανώτατος ἔδοξεν ἀνθρώπων καίτοι δυσήκοον καὶ βαρὺ φθεγγόμενος. ἀνίχνευε δὲ οὗτος τοὺς εὐπατρίδας τῶν νέων καὶ τοὺς ἐκ τῶν βαθέων οἰκῶν, ὡς καὶ προξένους ἐκτῆσθαι ταύτης τῆς θήρας· χρημάτων τε γὰρ ἦττων ἐτύγγανε καὶ ἡδοναῖς ἐδεδώκει. τὴν δὲ Ἡρακλέους αἵρεσιν, τὸν τοῦ
5 Προδίκου λόγον, οὐ κατ' ἀρχὰς ἐπεμνήσθην, οὐδὲ Ζενοφῶν ἀπηξίωσε μὴ οὐχὶ ἐρμηνεύσαι. καὶ τί ἂν χαρακτηρίζοιμεν τὴν τοῦ Προδίκου γλώτταν Ζενοφώντος αὐτὴν ἱκανῶς ὑπογράφοντος;

2. PLATO Protag. 315 C D ff. καὶ μὲν δὴ καὶ Τάνταλόν γε εἰσεῖδον· ἐπεδήμει γὰρ ἄρα καὶ Π. ὁ Κεῖος· ἦν δὲ ἐν οἰκήματί τιμι ὦ· πρὸ τοῦ μὲν ὡς ταμειῶν
10 ἐχρήτο Ἴππώνικος . . . ὁ μὲν οὖν Π. ἐπι κατέκειτο ἐγκαταλιμμένος ἐν κωιδίοις τισὶν καὶ στρώμασιν καὶ μάλα πολλοῖς, ὡς ἐφαίνετο. Daneben Pausanias und Agathon u. a. περὶ δὲ ὧν διελέγοντο οὐκ ἐδυνάμην ἔγωγε μαθεῖν ἔξωθεν καίπερ λιπαρῶς ἔχων ἀκούειν τοῦ Προδίκου· πάσσοφος γὰρ μοι δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ θεῖος. ἀλλὰ διὰ τὴν βαρύτητα τῆς φωνῆς βρόμβος τις ἐν τῷ οἰκήματι γινόμενος
15 ἀσαφῆ ἐποίει τὰ λεγόμενα.

3. — Hipp. maior 282 C (Sokr. spricht) ὁ ἡμέτερος ἑταῖρος Π. οὗτος πολλὰκις μὲν καὶ ἄλλοτε δημοσίαι ἀφίκετο, ἀτὰρ τὰ τελευταῖα ἔναγχος ἀφικόμενος δημοσίαι ἐκ Κέω λέγων τ' ἐν τῇ βουλῇ πάνυ ἠυδοκίμησεν καὶ ἰδία ἐπιδείξεις ποιοῦμενος καὶ τοῖς νέοις συνῶν χρήματα ἔλαβεν θαυμαστὰ ὄσα.

20 3a. — Theaet. 151 B ἐνίοις δέ, ὦ Θεαίτητε, οἱ ἂν μοι μὴ δόξωσι πως ἐγκύμονες εἶναι, γνοῦς ὅτι οὐδὲν ἐμοῦ δέονται, πάνυ εὐμνῶς προμνῶμαι καί, σὺν θεῷ εἶπειν, πάνυ ἱκανῶς τοπαζῶ οἷς ἂν συγγενόμενοι θναῖντο· ὧν πολλοὺς μὲν δὴ ἔξέδωκα Προδίκωι, πολλοὺς δὲ ἄλλοις σοφοῖς τε καὶ θεσπεσίοις ἀνδράσι.

4. — Apol. 19 E ἐπεὶ καὶ τοῦτό γέ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι, εἴ τις οἶός τ' εἴη
25 παιδεύειν ἀνθρώπους ὡσπερ Γοργίας τε ὁ Λεοντίνος καὶ Π. ὁ Κεῖος καὶ Ἴππίας ὁ Ἥλειος. τούτων γὰρ ἕκαστος, ὦ ἀνδρες, [οἶός τ' ἐστίν] ἰὼν εἰς ἕκαστην τῶν πόλεων τοὺς νέους, οἷς ἔξεστι τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν προῖκα συνεῖναι ὧν ἂν βούλωνται, τούτους πείθουσιν τὰς ἐκείνων συνουσίας ἀπολιπόντας σφίσι ξυνεῖναι χρήματα διδόντας καὶ χάριν προσεῖδέναι.

30 4a. XENOPH. Symp. 4, 62 οἶδα μὲν, ἔφη, σὲ [Antisthenes] Καλλιᾶν τουτοῖ προαγωγέυσαντα τῷ σοφῷ Προδίκωι, ὅτε ἑώρας τοῦτον μὲν φιλοσοφίας ἔρῶντα, ἐκείνον δὲ χρημάτων δεόμενον.

4b. ATHEN. v 220 B ὁ δὲ Καλλίας αὐτοῦ [des Sokratikers Aeschines fr. 16 p. 50 Krauss] περιέχει τὴν τοῦ Καλλίου πρὸς τὸν πατέρα διαφορὰν καὶ τὴν
35 Προδίκου καὶ Ἀναξαγόρου τῶν σοφιστῶν διαμάκῃσιν. λέγει γάρ, ὡς ὁ μὲν Π. Θηραμένην μαθητὴν ἀπετέλεσεν, ὁ δ' ἕτερος Φιλόξενον τὸν Ἐρύξιδος καὶ Ἀριφράδην

sokratischen Dialoge genommen, wie πρεσβεύων κτλ. Z. 28 ff. aus Plat. u. Xenoph. (s. A 2—4a) stammen. Philostr. sagt 1. Praef. p. 4, 2 K., daß P. wegen der Heraklesparabel μεγάλων μὲν ἤξιοῦτο παρὰ Θηβαίοις, πλείονων δὲ παρὰ Λακεδαιμονίοις, ὡς ἐς τὸ συμφέρον τῶν νέων ἀαδιδάσκων ταῦτα

5 κατ' ἀρχάς] p. 3, 25 Kayser 8 Imitation von Hom. λ 582 20 auf Nestles Rat zugefügt ἐνίοις Pap. Berol.: ἐνιον W: ἐνιοτε BT 23 ἄλλοις] ἄλλους BT 26 [ ] Kritiker d. Jen. L. Z. 1832 35 Ἀναξαγόρου] Πρωταγόρου Cobet, vgl. 80 A 24 und Krauss a. O. S. 91; gegen Cobet Dittmar Aischines (Philol. Unters. 21) 189 ff.

τὸν ἀδελφὸν Ἀριγνώτου τοῦ κιθαρωιδοῦ, θέλων ἀπὸ τῆς τῶν δηλωθέντων μοχθηρίας καὶ περὶ τὰ φαῦλα λιχνείας ἐμφανίσει τὴν τῶν παιδευσάντων διδασκαλίαν.

5. ARISTOPH. Nub. 360 (Chor der Wolken; vgl. Av. 692)

οὐ γὰρ ἂν ἄλλωι γ' ὑπακούσαιμεν τῶν νῦν μετεωροσοφιστῶν

5 πλὴν ἢ Προδίκωι· τῶι μὲν σοφίας καὶ γνώμης οὐνεκα, σοὶ δὲ (Sokr.) . . .

— Tagenistae fr. 490 K.

τοῦτον τὸν ἄνδρ' ἢ βυβλίον διέφθορεν

ἢ Πρόδικος ἢ τῶν ἀδολεσχῶν εἰς γέ τις.

6. SCHOL. ARISTOPH. Nub. 361 διδάσκαλος δὲ ἦν οὗτος (Prod.) καὶ

10 Θηραμένους τοῦ ἐπικαλουμένου Κοθόρνου.

7. DIONYS. Halic. Isocr. 1 γενόμενος [Isokr.] δὲ ἀκουστής Προδίκου τε τοῦ Κείου καὶ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου καὶ Τεισίου τοῦ Συρακουσίου τῶν τότε μέγιστον ὄνομα ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἐχόντων ἐπὶ σοφία, ὡς δὲ τινες ἱστοροῦσι, καὶ Θηραμένους τοῦ ῥήτορος, ὃν οἱ τριάκοντα ἀπέκτειναν δημοτικὸν εἶναι δοκοῦντα.

15 8. GELL. xv 20, 4 *auditor fuit* [Euripides] *physiçi Anaxagorae et Prodicî rhetoris*.

9. MARCELL. V. Thuc. 36 ἐξήλωσε [Thukyd.] δ' ἐπ' ὀλίγον, ὡς φησιν Ἄντυλλος, καὶ τὰς Γοργίου τοῦ Λεοντίνου παρισώσεις καὶ τὰς ἀντιθέσεις τῶν ὀνομάτων, εὐδοκιμούσας κατ' ἐκεῖνο καιροῦ παρὰ τοῖς Ἑλλησι καὶ μέντοι καὶ Προ-
20 δίκου τοῦ Κείου τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν ἀκριβολογίαν.

10. QUINTIL. III 1, 12 *horum primi communis locos tractasse dicuntur Protagoras, Gorgias; adfectus P., Hippias et idem Protagoras et Thrasymachus*. SCHOL. zu ARISTOPH. Av. 692 ἴν' ἀκούσαντες πάντα παρ' ἡμῶν ὀρθῶς περὶ τῶν μετέρων . . . Προδίκωι παρ' ἐμοῦ κλάειν εἶπητε τὸ λοιπὸν [folgt
25 1 A 12]: ὅτι οὐκ ὀρθῶς Καλλιμάχος τὸν Πρόδικον ἐν τοῖς ῥήτορι καταλέγει· σαφῶς γὰρ ἐν τούτοις φιλόσοφος.

11. PLATO Cratyl. 384 B (Sokr. spricht) τὸ περὶ τῶν ὀνομάτων οὐ μικρὸν τυγχάνει ὄν μάθημα. εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ἤδη ἠκηκῆ παρὰ Προδίκου τὴν πεντηκον-
30 τάδραχμον ἐπίδειξιν, ἣν ἀκούσαντι ὑπάρχει περὶ τοῦτο πεπαιδευθῆσαι, ὡς φησιν ἕκείνος, οὐδὲν ἂν ἐκώλυέν σε αὐτίκα μάλα εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν περὶ ὀνομά-
των ὀρθότητος· νῦν δὲ οὐκ ἀκήκοα, ἀλλὰ τὴν δραχμιαίαν.

12. ARISTOT. Rhet. Γ 14. 1415b 12 ὥστε ὅπου ἂν ἦι καιρός, λεκτέον ἄκαι μοι προσέχετε τὸν νοῦν· οὐθὲν γὰρ μᾶλλον ἐμὸν ἢ ὑμέτερον' καὶ ἔρω γὰρ ὑμῖν οἶον οὐδὲ πώποτε ἀκηκόατε δεινόν' (ἢ οὕτω θαυμαστόν)· τοῦτο δ' ἐστίν, ὡσπερ
35 ἔφη Π., ὅτε νυστάζοιεν οἱ ἀκροαταί, παρεμβάλλειν τῆς πεντηκονταδράχμου αὐτοῖς. Vgl. QUINTIL. IV 1, 73.

13. Synonymik: PLATO Protag. 337 A—C εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα, ὁ Πρόδικος, καλῶς μοι, ἔφη, δοκεῖς λέγειν, ὦ Κριτία· χρῆ γὰρ τοὺς ἐν τοιοῖσδε λόγοις

2 φαῦλα (σπουδῆς καὶ) Casaubonus 7 τὸν ἄνδρα τοῦτον Hss.: verb. G. Hermann 9 vgl. 59 A 22 18 Ἄντυλλος] Rhetor d. Kaiserzeit 24 Προδίκωι] hier wie Sokrates als Meteorosophist gefaßt; vgl. Z. 4 25 καταλέγει] in seinen Πίνακες 28 ἠκηκῆ T: ἀκηκόειν B 30 ἐκώλυεν B 34 f. wohl aus einem sokratischen Dialog übernommen 35 παρεμβάλλειν <τι μέλλειν> unnötig Th. Gomperz 37 vgl. Herm. Mayer Prod. v. Keos u. d. Anfänge d. Synon. Paderborn 1913 zu A 13 ff. vgl. Radermacher Rhein. Mus. 69 (1914) 87 ff. 38 ἔφη T: ἔφη B τοὺς] τοῖς BT

παραγιγνομένους κοινοὺς μὲν εἶναι ἀμφοῖν τοῖν διαλεγομένοιῳ ἀκροατάς, ἴσους δὲ μὴ. ἔστιν γὰρ οὐ ταῦτόν· κοινή μὲν γὰρ ἀκοῦσαι δεῖ ἀμφοτέρων, μὴ ἴσον δὲ νεῖμα ἑκατέρωι, ἀλλὰ τῷ μὲν σοφωτέρωι πλεον, τῷ δὲ ἀμαθεστέρωι ἔλαττον. ἐγὼ μὲν καὶ αὐτός, ὡς Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, ἀξιῶ ὑμᾶς συγχωρεῖν καὶ ἀλλή-
 5 λους περὶ τῶν λόγων ἀμφισβητεῖν μὲν, ἐρίζειν δὲ μὴ· ἀμφισβητοῦσι μὲν γὰρ καὶ δι' εὐνοίαν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσιν δὲ οἱ διάφοροι τε καὶ ἔχθροι ἀλλήλοις. καὶ οὕτως ἂν καλλίστη ἡμῖν ἡ συνουσία γίγνοιτο· ὑμεῖς τε γὰρ οἱ λέγοντες μάλιστ' ἂν οὕτως ἐν ἡμῖν τοῖς ἀκούουσιν εὐδοκιμοῖτε καὶ οὐκ ἐπαινοῖσθε· εὐδοκιμεῖν μὲν γὰρ ἔστιν παρὰ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκούοντων ἄνευ ἀπάτης, ἐπαινεῖσθαι δὲ ἐν
 10 λόγῳ πολλακίς παρὰ δόξαν ψευδομένων· ἡμεῖς τ' αὖ οἱ ἀκούοντες μάλιστ' ἂν οὕτως εὐφραينوίμεθα, οὐχ ἡδοίμεθα· εὐφραίνεσθαι μὲν γὰρ ἔστιν μανθάνοντά τι καὶ φρονήσεως μεταλαμβάνοντα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ, ἡδεσθαι δὲ ἔσθι-
 οντά τι ἢ ἄλλο ἢδὲ πάσχοντα αὐτῷ τῷ σώματι. ταῦτα οὖν εἰπόντος τοῦ Προ-
 δίκου πολλοὶ πάνυ τῶν παρόντων ἀπεδέξαντο. Vgl. A 19.

15 14. — — 340 A [zu Prod.] καὶ γὰρ οὖν καὶ δεῖται τὸ ὑπὲρ Σιμωνίδου ἐπανόρθωμα τῆς σῆς μουσικῆς, ἣ τὸ τε βούλεσθαι καὶ ἐπιθυμεῖν διαιρεῖς ὡς οὐ ταῦτόν ἂν . . . B ταῦτόν σοι δοκεῖ εἶναι τὸ γενέσθαι καὶ τὸ εἶναι ἢ ἄλλο; ἄλλο νῆ Δί', ἔφη ὁ Πρόδικος. 341 B τὸ γὰρ δεινόν, φησὶν [Prod.]. κακόν ἔστιν . . . τί ἔλεγεν, ὡς Πρόδικε, τὸ χαλεπὸν Σιμωνίδης; κακόν, ἔφη.

20 15. — Meno 75 E τελευτήν καλεῖς τι; τοιόνδε λέγω οἶον πέρας καὶ ἔσχατον· πάντα ταῦτα ταῦτόν τι λέγω· ἴσως δ' ἂν ἡμῖν Π. διαφέροιτο.

16. — Euthyd. 277 E ff. πρῶτον γάρ, ὡς φησι Π., περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος μαθεῖν δεῖ· ὃ δὴ καὶ ἐνδείκνυσθόν σοι τῷ ξένῳ (Euthydemos und Dionysodoros), ὅτι οὐκ ἠδῆσθα τὸ μανθάνειν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι μὲν
 25 ἐπὶ τῷ τοιῷδε, ὅταν τις ἐξ ἀρχῆς μηδεμίαν ἔχων ἐπιστήμην περὶ πράγματός τινος ἔπειτα ὕστερον αὐτοῦ λαμβάνῃ τὴν ἐπιστήμην, καλοῦσι, δὲ ταῦτόν τοῦτο καὶ ἐπειδὴν ἔχων ἤδη τὴν ἐπιστήμην αὐτῇ τῇ ἐπιστήμῃ ταῦτόν τοῦτο πρᾶγμα ἐπισκοπῇ ἢ πραττόμενον ἢ λεγόμενον. μᾶλλον μὲν αὐτὸ ξυνιέναι καλοῦσιν ἢ μανθάνειν, ἔστι δ' ὅτε καὶ μανθάνειν.

30 17. — Lach. 197 B ἀλλ', οἶμαι, τὸ ἀφοβὸν καὶ τὸ ἀνδρείον οὐ ταῦτόν ἔστιν. ἐγὼ δὲ ἀνδρείας μὲν καὶ προμηθείας πάνυ τισὶν ὀλίγοις οἶμαι μετεῖναι, θρασύτητος δὲ καὶ τόλμης καὶ τοῦ ἀφόβου μετὰ ἀπρομηθείας πάνυ πολλοῖς. Vgl. 197 D μηδέ γε εἰρηθῆς, ὡς Λάχης· καὶ γὰρ μοι δοκεῖς οὐδὲ ἠισθησθαι, ὅτι διη ταύτην τὴν σοφίαν παρὰ Δάμωνος τοῦ ἡμετέρου ἐταίρου παρελήφην, ὃ δὲ Δάμων τῷ
 35 Προδίκῳ πολλὰ πλησιάζει, ὃς δὴ δοκεῖ τῶν σοφιστῶν κάλλιστα τὰ τοιαῦτα ὀνόματα διαίρειν.

18. — Charmid. 163 A B εἰπέ μοι, ἦν δ' ἐγώ, οὐ ταῦτόν καλεῖς τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πράττειν; οὐ μέντοι, ἔφη· οὐδέ γε τὸ ἐργάζεσθαι καὶ τὸ ποιεῖν. ἔμαθον γὰρ παρ' Ἡσιόδου, ὃς ἔφη ἔργον [δ'] οὐδὲν εἶναι θνεῖδος [Opp. 311]. οἶμαι
 40 οὖν αὐτόν, εἰ τὰ τοιαῦτα ἔργα ἐκάλει καὶ ἐργάζεσθαι καὶ πράττειν, οἷα νῦν δὴ σὺ ἔλεγες, οὐδενὶ ἂν θνεῖδος φάναι εἶναι σκυτοτομοῦντι ἢ ταριχοπωλοῦντι ἢ ἐπ'

7 κάλλιστ' ἂν οὕτως W 11 ἡδοίμεσθα B 28 »Vor μᾶλλον fehlt vielleicht καὶ Diels; schwerlich 33 οὐδὲ Oxyrh. pap.: οὐδὲ μὴ Hss.: τοῦδε μὴ Keck δὴ Ox.: fehlt (in μὴ verändert und vorher falsch eingeschoben) Hss. 34 παρελήφα Ox. 35 τὰ πολλὰ Ox. 39 [δ'] oder [εἶναι] Stephanus. »Vielleicht verstand Plato δούδεν (= δὴ οὐδέν)« Diels 41 ἔλεγες TW: λέγεις B

οικήματος κατημένωι; οὐκ οἰεσθαί γε χρή, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος οἶμαι ποιήσιν πράξεως καὶ ἐργασίας ἄλλο ἐνόμιζεν, καὶ ποιήμα μὲν γίνεσθαι δευιδος ἐπίστε, ὅταν μὴ μετὰ τοῦ καλοῦ γίγηται, ἔργον δὲ οὐδέποτε οὐδὲν δευιδος· τὰ γὰρ καλῶς τε καὶ ὠφελίμως ποιούμενα ἔργα ἐκάλει, καὶ ἐργασίας τε καὶ πράξεις δὲ τὰς τοιαύτας ποιήσεις. Vgl. D καὶ γὰρ Προδίκου μυρία τινὰ ἀρήκοα περὶ ὀνομάτων διαιροῦντος.

19. ARISTOT. TOP. B 6. 112b 22 ἔτι καὶ εἰ αὐτὸ ἑαυτῷ συμβεβηκὸς ἔθηκεν ὡς ἕτερον, διὰ τὸ ἕτερον εἶναι ὄνομα, καθάπερ Π. διηρεῖτο τὰς ἡδονὰς εἰς χαρὰν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην· ταῦτα γὰρ πάντα τοῦ αὐτοῦ, τῆς ἡδονῆς, ὀνόματά ἐστιν. ALEX. z. d. St. 181, 2 Π. δὲ ἐπειρᾶτο ἐκάστωι τῶν ὀνομάτων τούτων ἴδιόν τι σημαίνονμενον ὑποτάσσειν, ὥσπερ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, χαρὰν μὲν λέγοντες εὐλογον ἔπαρσιν, ἡδονὴν δὲ ἄλογον ἔπαρσιν, τέρψιν δὲ τὴν δι' ὧτων ἡδονὴν, εὐφροσύνην δὲ τὴν διὰ λόγων. νομοθετούντων δὲ ἐστὶ τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲν ὕγιες λεγόντων.

15 20. PLATO Phaedr. 267 B [nach 82 A 25] ταῦτα δὲ ἀκούων ποτέ μου Π. ἐγέλασεν καὶ μόνος αὐτὸς ἠρῆκεναι ἔφη ὧν δεῖ λόγων τέχνην· δεῖν δὲ οὔτε μακρῶν οὔτε βραχέων ἀλλὰ μετρίων.

B. FRAGMENTE

ΠΡΟΔΙΚΟΥ ὨΡΑΙ

20 1. SCHOL. ARISTOPH. Nub. 361 φέρεται δὲ καὶ Προδίκου βιβλίον ἐπιγραφόμενον Ὠραὶ, ἐν ᾧ πεποίηκε τὸν Ἡρακλέα τῆι Ἀρετῆι καὶ τῆι Κακίαι συντυγχάνοντα καὶ καλοῦσης ἑκατέρας ἐπὶ τὰ ἦθη τὰ αὐτῆς, προσκλίνει τῆι Ἀρετῆι τὸν Ἡρακλέα καὶ τοὺς ἐκείνης ἰδρωτάς προκρίναι τῶν προσκαίρων τῆς κακίας ἡδονῶν. PLAT. Sympos.

8 vgl. II 311, 11. 314, 1ff. 16 τέχνη Stephanus δεῖν Paris. 1808: δεῖν B T. Vgl. II 261, 39 20 »Aus Plato (II 313, 1ff.) und Xenophon (1, 21) geht hervor, daß P. eine Epideixis über Herakles zu halten pflegte, aber ob dies σύγγραμμα (s. unten 313, 4) ein ἀνάκδοτον geblieben oder nicht, steht nicht fest. Aus B 2 scheint die Nichtveröffentlichung zu folgen. Der Stil ist sicher xenophontisch, wie dieser selbst sagt § 34. Ὠραὶ „Jugend des Herakles“ deutet Welcker Rhein. Mus. 1 (1833) 578 gewiß falsch. Andere „Über die Natur und die Jahreszeiten“, „Über die verschiedenen Lebensalter“ unwahrscheinlich. Besser vermutet Böttiger, die Schrift habe drei λόγοι enthalten. Der Titel erinnert an Ἡροδότου Μοῦσαι, Φιλολάου Βάσχει, Δημοκρίτου Ἀμαλθείης κέρας, von denen der erste sicher alexandrinische Fiktion ist. So könnte das jedenfalls in den al. Bibliotheken vorhanden gewesene Buch Ὠραὶ eine aus Xen. geflossene Bearbeitung sein. Denn das Referat προσκλίνει τῆι Ἀρετῆι (Z. 23) geht über Xen. hinaus. Außer B 1 sind alle Erwähnungen der Epideixis lediglich Resonanz von B 2. Vgl. Rabe Rhein. Mus. 64 (1909) 581 ff. Alpers Hercules in bivio Diss. Gött. 1912. Zur Epideixis selbst vgl. Hesiod. Opp. 287 ff., Soph. Κρίσις (Πάριδος) fr. 334 N².« Diels

p. 177 B εἰ δὲ βούλει αὐτὸ σκέψασθαι τοὺς χρηστοὺς σοφιστάς, Ἡρακλέους μὲν καὶ ἄλλων ἐπαίνους καταλογάδην συγγράφειν, ὡς περὶ ὁ βέλτιστος Π. Vgl. PLAT. Protog. 340 D.

2. XENOPH. Mem. II 1, 21—34 καὶ Π. δὲ ὁ σοφὸς ἐν τῷ συγγράμματι τῷ περὶ Ἡρακλέους, ὅπερ δὴ καὶ πλείστοις ἐπιδείκνυται, ὡσαύτως περὶ τῆς ἀρετῆς ἀποφαίνεται, ὡδὲ πῶς λέγων, ὅσα ἐγὼ μέμνημαι. φησὶ γάρ Ἡρακλέα, ἐπεὶ ἐκ παιδῶν εἰς ἡβὴν ὠρμάτο, ἐν ἧι οἱ νέοι ἤδη αὐτοκράτορες γιγνόμενοι δηλοῦσιν εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέφονται ἐπὶ τὸν βίον εἴτε τὴν διὰ κακίας, ἐξεθόντα εἰς ἡσυχίαν καθῆσθαι ἀποροῦντα ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται. (22) καὶ φανῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας προσιέναι μεγάλας, τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἑλευθέριον φύσει, κεκοσμημένην τὸ μὲν χρῶμα καθαριότητι, τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ, τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνη, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ, τὴν δ' ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἀπαλότητα, 15 κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε λευκότεραν τε καὶ ἐρυθρότεραν τοῦ ὄντος [δοκεῖν] φαίνεσθαι, τὸ δὲ σχῆμα ὥστε δοκεῖν ὀρθότεραν τῆς φύσεως εἶναι, τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπειπταμένα, ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ἡ ὥρα διαλάμποι· κατασκοπεῖσθαι δὲ θαμὰ ἑαυτὴν, ἐπισκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται, πολλάκις δὲ 20 καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιάν ἀποβλέπειν. (23) ὡς δ' ἐγένοντο πλησιαίτερον τοῦ Ἡρακλέους, τὴν μὲν πρόσθεν ῥηθεῖσαν ἵνα τὸν αὐτὸν τρόπον, τὴν δ' ἑτέραν φθάσαι βουλομένην προσδραμεῖν τῷ Ἡρακλεῖ καὶ εἰπεῖν· Ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλει, ἀποροῦντα ποῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπηι. ἔαν οὖν ἐμὲ φίλην ποιησάμενος ἔπηι, τὴν ἡδίστην τε καὶ 25 ῥαίστην ὁδὸν ἄξω σε, καὶ τῶν μὲν τερπνῶν οὐδενὸς ἀγευστος ἔσει, τῶν δὲ χαλεπῶν ἄπειρος διαβιώσει. (24) πρῶτον μὲν γὰρ οὐ πολέμων οὐδὲ πραγμάτων φροντιεῖς ἀλλὰ σκοπούμενος αἰεὶ ἔσθι, τί

4 vgl. Nestle *Berl. Philol. Woch.* 36 (1916) 415 5 περὶ AB: περὶ τοῦ Φ, Stob. 7f. ἤδη οἱ νέοι Stob. A 8 γινόμενοι AB, γενόμενοι wohl richtig U 10 ὁποτέραν DRVXY, Stob. 11 προσιέναι Stob.: προίεναι Hss. 12 χρῶμα Stob.: σῶμα Hss. καθαριότητι Stob. Br.: καθαριότητι AB, Stob. MA: καθαρότητι C Φ: καθαροσι A¹(?) 14 τεθραμμένη O und viell. A¹ 15 τε fehlt Stob. 16 [δοκεῖν] Hartmann σχῆμα] σῶμα A 17 ἔχουσαν Hirschig 18 ἡ ὥρα Stob.: ὥρα Hss. 19 ἐπισκοπεῖν] ἔπειτα A, περισκοπεῖν Hirschig 20 αὐτῆς AZ, Stob. A 24 ποιησάμενος ARX, Stob.: ποιήσης O: ποιήση BMYZ ἔπηι (also wie Symp. 1, 7 u. a.) Radermacher *Rhein. Mus.* 48 (1893) 624, Diels: ἐπὶ Stob. (aber ἐπὶ θ' ἡδίστην A), Hss.: [ἐπὶ] Hirschig, vulg. 27 αἰεὶ ἔσθι Diels; δεῆση A: δὲ ἔση Z: διέση übr. Hss., Stob.: διάσεις, διοίσει, διατήσει, διαβιώσει u. a. die Kritiker

ἂν κεχαρισμένον ἢ σιτίον ἢ ποτόν εὔροις, ἢ τί ἂν ἰδῶν ἢ ἀκούσας τερ-
 φθείης ἢ τίνων <ἂν> ὄσφραινόμενος ἢ ἀπτόμενος ἡσθείης, τίσι δέ
 παιδικοῖς ὄμιλῶν μάλιστ' ἂν εὐφρανθείης, καὶ πῶς ἂν μαλακώτατα
 καθεύδοις, καὶ πῶς ἂν ἀπονώτατα τούτων πάντων τυγχάνοις.
 5 (25) ἔαν δέ ποτε γένηται τις ὑποψία σπάνεως ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα,
 οὐ φόβος μὴ σε ἀγάγω ἐπὶ τὸ πονοῦντα καὶ τάλαιπωροῦντα τῷ
 σώματι καὶ τῇ ψυχῇ ταῦτα πορίζεσθαι, ἀλλ' οἷς ἂν οἱ ἄλλοι ἐργά-
 ζωνται, τούτοις σύ χρήσει, οὐδενὸς ἀπεχόμενος ὅθεν ἂν δυνατόν ἦι
 τι κερδᾶναι. πανταχόθεν γὰρ ὠφελεῖσθαι τοῖς ἐμοὶ συνοῦσιν ἐξουσίαν
 10 ἐγὼ παρέχω. (26) καὶ ὁ Ἑρακλῆς ἀκούσας ταῦτα· ὦ γύναι, ἔφη,
 ὄνομα δέ σοι τί ἐστίν; ἢ δέ· Οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι, ἔφη, καλοῦσί με Εὐ-
 δαιμονίαν, οἱ δέ μισοῦντές με ὑποκνιζόμενοι ὀνομάζουσι Κακίαν.
 (27) καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνὴ προσελθοῦσα εἶπε· Καὶ ἐγὼ ἦκω
 πρὸς σέ, ὦ Ἡράκλεις, εἰδυῖα τοὺς γεννήσαντάς σε καὶ τὴν φύσιν
 15 τὴν σὴν ἐν τῇ παιδεῖα καταμαθοῦσα, ἐξ ὧν ἐλπίζω, εἰ τὴν πρὸς ἐμέ
 ὁδὸν τράπιοιο, σφόδρ' ἂν σε τῶν καλῶν καὶ σεμνῶν ἀγαθῶν ἐργάτην
 γενέσθαι καὶ ἐμέ ἔτι πολὺ ἐντιμωτέραν καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς διαπρεπεστέραν
 φανῆναι. οὐκ ἐξαπατήσω δέ σε προοιμίῳ ἡδονῆς, ἀλλ' ἥτις οἱ
 θεοὶ διέθεσαν τὰ ὄντα διηγῆσομαι μετ' ἀληθείας. (28) τῶν γὰρ
 20 ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας οἱ θεοὶ
 διδῶσιν ἀνθρώποις, ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς ἴλεως εἶναι σοὶ βούλει,
 θεραπευτέον τοὺς θεοὺς, εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους
 εὐεργετητέον, εἴτε ὑπὸ τινος πόλεως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, τὴν πόλιν
 ὠφελητέον, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀξιῶς ἐπ' ἀρετῇ θαυμά-
 25 ζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρατέον εὖ ποιεῖν, εἴτε γῆν βούλει σοὶ καρπούς
 ἀφθόνοους φέρειν, τὴν γῆν θεραπευτέον, εἴτε ἀπὸ βοσκημάτων οἶει
 δεῖν πλουτίζεσθαι, τῶν βοσκημάτων ἐπιμελητέον, εἴτε διὰ πολέμου
 ὀρμαῖς αὐξεσθαι καὶ βούλει δύνασθαι τοὺς τε φίλους ἐλευθεροῦν καὶ
 30 τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι, τὰς πολεμικὰς τέχνας αὐτάς τε παρὰ τῶν
 ἐπισταμένων μαθητέον καὶ ὅπως δεῖ αὐταῖς χρῆσθαι ἀσκητέον· εἰ δέ
 καὶ τῷ σώματι βούλει δυνατός εἶναι, τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐπιστέον τὸ
 σῶμα καὶ γυμναστέον σὺν πόνοις καὶ ἰδρωτί. (29) καὶ ἡ Κακία ὑπο-
 λαβοῦσα εἶπεν, ὡς φησι Πρόδικος· Ἐννοεῖς, ὦ Ἡράκλεις, ὡς χαλεπὴν

I σίτον ABXY, Stob.: σιτίον übr. Hss.; σίτον Diels nach Mem. III 6, 13
 u. ä. ἢ ἀκ. Stob.: ἢ τί ἀκ. AB 2 < > Cobet ἡσθείης fehlt Stob.
 5 σπάνεως BZ: πόλεως A: σπανίως übr. Hss. 6 τὸ B marg.: τὸν übr.
 Hss., Stob. 8 δυνατός εἰ A 12 ὑποκνιζόμενοι Wyttenbach: ὑποκοριζό-
 μενοι Stob., Hss. με καθάπερ BΦ 20 οἱ θεοὶ Stob.: θεοὶ Hss., richtig?
 25 τὴν γῆν Φ, Stob. MBr 30 δεῖ αὐταῖς Stob. [Br]: αὐταῖς δεῖ Hss.
 31 καὶ fehlt Stob.: punktiert A?

καὶ μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ τὰς εὐφροσύνας ἢ γυνὴ σοὶ αὕτη διηγείται; ἐγὼ δὲ ραιδίαν καὶ βραχεῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄξω σε. (30) καὶ ἡ Ἀρετὴ εἶπεν· ὦ τλήμων, τί δὲ σὺ ἀγαθὸν ἔχεις; ἢ τί ἡδὺ οἶσθα μηδὲν τούτων ἕνεκα πράττειν ἐθέλουσα; ἦτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων 5 ἐπιθυμίαν ἀναμένεις, ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι πάντων ἐμπύπλασαι, πρὶν μὲν πεινῆν ἐσθίουσα, πρὶν δὲ διψῆν πίνουσα, καὶ ἵνα μὲν ἡδέως φάγητις, ὄψοποιεῖς μηχανωμένη, ἵνα δὲ ἡδέως πίνῃς, οἴνους τε πολυτελεῖς παρασκευάζει καὶ τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα λητεῖς, ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακάς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλῖνας 10 καὶ τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλῖναις παρασκευάζει· οὐ γὰρ διὰ τὸ πονεῖν ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὃ τι ποιῆις ὑπνῶν ἐπιθυμεῖς· τὰ δ' ἀφροδίσια πρὸ τοῦ δέεσθαι ἀναγκάζεις, πάντα μηχανωμένη καὶ γυναιξὶ τοῖς ἀνδράσι χρωμένη· οὕτω γὰρ παιδεύεις τοὺς ἑαυτῆς φίλους, τῆς μὲν νυκτὸς ὑβρίζουσα, τῆς δ' ἡμέρας τὸ χρησιμώτατον κατακοιμίζουσα. 15 (31) ἀθάνατος δὲ οὐσα ἐκ θεῶν μὲν ἀπέρριψαι, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ἀγαθῶν ἀτιμάζει· τοῦ δὲ πάντων ἡδίστου ἀκούσματος, ἐπαίνου σεαυτῆς, ἀνήκοος εἶ, καὶ τοῦ πάντων ἡδίστου θεάματος ἀθέατος· οὐδὲν γὰρ πώποτε σεαυτῆς ἔργον καλὸν τεθέασαι. τίς δ' ἂν σοὶ λεγούσῃ τι πιστεύσεις; τίς δ' ἂν δεομένη τινὸς ἐπαρκέσειεν; ἢ τίς 20 ἂν εὖ φρονῶν τοῦ σοῦ θιάσου τολμήσειεν εἶναι; οἱ νέοι μὲν ὄντες τοῖς σώμασιν ἀδύνατοί εἰσι, πρεσβύτεροι δὲ γενόμενοι ταῖς ψυχαῖς ἀνήτοι, ἀπόνως μὲν λιπαροὶ διὰ νεότητος τρεφόμενοι, ἐπιπόνως δὲ αὐχμηροὶ διὰ γήρως περῶντες, τοῖς μὲν πεπραγμένοις ἀίσχυνόμενοι, τοῖς δὲ πραπτομένοις βαρυνόμενοι, τὰ μὲν ἡδέα ἐν τῇ νεότητι δια- 25 δραμόντες, τὰ δὲ χαλεπὰ εἰς τὸ γῆρας ἀποθέμενοι. (32) ἐγὼ δὲ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτ' ἀνθρώπειον χωρὶς ἐμοῦ γίγνεται. τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις οἷς προσήκει, ἀγαπητὴ μὲν γὰρ συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπότηαις, εὐ- 30 μενῆς δὲ παραστάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλλήπτειρα τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ τῶν ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας

2 ὁδὸν fehlt N 5 ἐμπύπλασαι X: ἐπύπλασαι Stob. M: ἐμπύπλασαι übr. Hss. 6 πεινῆσαι und διψῆσαι A καὶ MORYZ, Clem. Strom. II 172, 1 St.: fehlt Stob., Hss. 7 ὄψοποιεῖς Bc: ὄψοποιούς übr. Hss., Stob.: ὄψοποιίας Tillmanns πίνης Stob.: πίνης Hss., Clem. 8 παρασκευάζη (-ει Stob. A¹?) Hss., Stob., Clem. 9 στρωμνὰς Stob., Hss.: κλῖνας Clem. καὶ τὰς κλῖνας fehlt Clem. 10 παρασκευάζη Clem.: -άζεις Hss., Stob. 11 ποιεῖς AB: ποιοῖς M: ποιήσεις Z, Stob.: verb. Castalio 13 (σε)αυτῆς MO 16 ἀτιμάζει X: -ζη übr. Hss., Stob. 22 φερόμενοι Ruhnken 27 ἀνθρώπειον A¹: -πινον übr. Hss., Stob. 28 προσήκω Schneider 29 γὰρ fehlt B 30 συλλήπτειρα Stob.: -τρια Hss.

κοινωνός. (33) ἔστι δὲ τοῖς ἑμοῖς φίλοις ἠδέϊα μὲν καὶ ἀπράγμων σίτων καὶ ποτῶν ἀπόλαυσις· ἀνέχονται γὰρ ἕως ἂν ἐπιθυμήσωσιν αὐτῶν. ὕπνος δ' αὐτοῖς πάρεστιν ἠδίων ἢ τοῖς ἀμόχθοις, καὶ οὔτε ἀπολείποντες αὐτὸν ἀχθονται οὔτε διὰ τοῦτον μεθιάσι τὰ δέοντα 5 πράττειν. καὶ οἱ μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσιν, οἱ δὲ γεραίτεροι ταῖς τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται· καὶ ἠδέως μὲν τῶν παλαιῶν πράξεων μέμνηνται, εὖ δὲ τὰς παρούσας ἠδονται πράττοντες, δι' ἑμὲ φίλοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοις, τίμιοι δὲ πατρίσιν· ὅταν δὲ δὴ ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον τέλος, οὐ μετὰ λήθης ἄτιμοι 10 κείνται, ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν αἰεὶ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσι. τοιαῦτά σοι, ὦ παῖ τοκέων ἀγαθῶν Ἡράκλεις, ἔξεστι διαπονησαμένῳ τὴν μακαριστοτάτην εὐδαιμονίαν κεκτῆσθαι. (34) οὕτω πως διώκει Πρόδικος τὴν ὑπ' Ἀρετῆς Ἡρακλέους παιδευσιν· ἐκόσμησε μὲντοι τὰς γνώμας ἔτι μεγαλειότεροις ῥήμασιν ἢ ἐγὼ νῦν.

15

ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ

3. GALEN. de elem. I 9. (I 487 K.; 54, 21 Helmr.; vgl. 24 A 2).
CIC. de orat. III 32, 128 *quid de Prodicō Ceo, de Thrasymachō Chalcedonio, de Protagora Abderita loquar? quorum unusquisque plurimum temporibus illis etiam de natura rerum et disseruit et scripsit.*
20 Vgl. II 310, 4. 24 m. Anm.

4. GAL. de virt. physic. II 9 (III 195 Helmr.; vgl. xv 325 Kühn)
Π. δ' ἐν τῷ Περὶ φύσεως ἀνθρώπου γράμματι τὸ συγκεκαυ-
μένον καὶ οἶον ὑπερωπτημένον ἐν τοῖς χυμοῖς ὀνομάζων
φλέγμα παρὰ τὸ πεφλέχθαι τῇ λέξει μὲν ἑτέρως χρῆται, φυλάττει
25 μὲντοι τὸ πρᾶγμα κατὰ ταῦτ' οἱς ἄλλοις. τὴν δ' ἐν τοῖς ὀνόμασι
τάνδρὸς τούτου καινοτομίαν ἰκανῶς ἐνδείκνυται καὶ Πλάτων [A 13 ff.].
ἀλλὰ τοῦτ' οὗ γὰρ τὸ πρὸς ἀπάντων ἀνθρώπων ὀνομαζόμενον φλέγμα,
τὸ λευκὸν τὴν χροάν, ὃ βλένναν ὀνομάζει Π., ὃ ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς
χυμὸς ἔστιν οὗτος καὶ πλεῖστος τοῖς τε γέρουσι καὶ τοῖς ὀπωσθή-
30 ποτε φυγεῖσιν ἀθροίζεται, καὶ οὐδεὶς οὐδὲ μαινόμενος ἂν ἄλλο τι ἢ
ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν εἴποι ἂν αὐτόν. Vgl. 44 A 27 [I 406, 8], 68 A 159.

4. *Prodikos nennt in seiner Schrift 'Über die Natur des Menschen' das Verbrannte und gleichsam übermäßig Geröstete in den Säften Phlegma (= Flammigkeit), Phlegma = Schleim nennt er Bleiweiß.*

1 τοῖς ἑμοῖς Stob.: τ. μὲν ἔ. Hss. 2 ἀπέχονται Mücke 4 ἀπολιπόν-
τες B¹X, Stob. 9 δὴ Stob.: fehlt Hss. (ὅταν διελθῇ X) 12 κτήσασθαι
Stob. διώκει MR: διώκει Hss.: διοικεῖ Stob. 31 Nestle *D. Lit.-Z.* 1917
Sp. 88 möchte nach Menandr. (Rhet. III 346, 17 Spengel) τὸ τῆς Πενίας

AUS UNBESTIMMTEN SCHRIFTEN

5. PHILODEM. de piet. c. 9, 7 p. 75 G. Περσαίος δὲ δηλὸς ἐστὶν . . . ἀφανίζων τὸ δαιμόνιον ἢ μῆθὲν ὑπὲρ αὐτοῦ γινώσκων, ὅταν ἐν τῷ Περί θεῶν μὴ ἀπίθανα λέγη φαίνεσθαι τὰ περὶ <τοῦ> τὰ τρέφοντα καὶ ὠφελούντα θεοὺς νεο-
 5 μίθσαι καὶ τετειμησθαι πρῶτον ὑπὸ Προδίκου γεγραμμένα, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς εὐρόντας ἢ τροφὰς ἢ σκέπας ἢ τὰς ἄλλας τέχνας ὡς Δήμητρα καὶ Διόνυσον καὶ τοὺς . . . [Vgl. MIN. FEL. Oct. 21, 2] CIC. d. n. deor. I 37, 118 *quid ? P. Cius, qui ea quae prodessent hominum vitae deorum in numero habita esse dixit, quam tandem religionem reliquit ?* 15, 38 *Persaeus . . . eos esse*
 10 *habitos deos, a quibus aliqua magna utilitas ad vitae cultum esset inventa, ipsasque res utiles et salutare deorum esse vocabulis nuncupatas.* [Vgl. auch 72 B 7 II 243, 8ff.] SEXT. adv. math. IX 18 [vgl. oben II 103, 1f.] Π. δὲ ὁ Κεῖος ἤλιον, φησί, καὶ σελήνην καὶ ποταμούς καὶ κρήνας καὶ καθόλου πάντα τὰ ὠφελούντα τὸν βίον ἡμῶν οἱ παλαιοὶ θεοὺς ἐνόμισαν διὰ τὴν ἀπ'
 15 αὐτῶν ὠφέλειαν, καθάπερ Αἰγύπτιοι τὸν Νεῖλον, καὶ διὰ τοῦτο τὸν μὲν ἄρτον Δήμητραν νομισθῆναι, τὸν δὲ οἶνον Διόνυσον, τὸ δὲ ὕδωρ Ποσειδῶνα, τὸ δὲ πῦρ Ἥφαιστον καὶ ἤδη τῶν εὐχρηστούντων ἕκαστον. 51 μὴ εἶναι δὲ [sc. θεόν] οἱ ἐπικληθέντες ἄθεοι, καθάπερ Εὐήμερος . . . καὶ Διαγόρας ὁ Μήλιος καὶ Π. ὁ Κεῖος καὶ Θεόδωρος . . . 52 Π. δὲ τὸ ὠφελῶν τὸν βίον ὑπειληφθαι θεόν, ὡς ἤλιον καὶ
 20 σελήνην καὶ ποταμούς καὶ λίμνας καὶ λειμῶνας καὶ καρπούς καὶ πᾶν τὸ τοιοιῶδες. THEMIST. Or. 30 p. 422 Dind. πλησιάζομεν ἤδη ταῖς τελεταῖς καὶ τὴν Προδίκου σοφίαν τοῖς λόγοις ἐγκαταμιξομεν, ὅς ἱερουργίαν πᾶσαν ἀνθρώπου καὶ μυστήρια καὶ τελετὰς τῶν γεωργίας καλῶν ἐξάπτει, νομίζων καὶ θεῶν ἔννοιαν ἐντεῦθεν εἰς ἀνθρώπους ἔλθειν καὶ πᾶσαν εὐσέβειαν * * * ἐγγυῶμενος.
 25 6. PLATO Euthyd. 305c οὗτοι γὰρ εἰσὶν μὲν, ὧ Κρίτων, οὗς ἔφη Π. μεθόρια φιλοσόφου τε ἀνδρὸς καὶ πολιτικοῦ, οἴονται δ' εἶναι πάντων σοφώτατοι ἀνθρώπων . . . οἱ σοφοὶ δὲ ἡγοῦνται εἶναι πάνυ, εἰκότως· μετρίως μὲν γὰρ φιλοσοφίας ἔχειν, μετρίως δὲ πολιτικῶν.

6. Die Sophisten sind Zwischenstücke zwischen dem Philosophen und dem Politiker.

sc. ἐγκώμιον Πρωτεύς τοῦ κυνὸς dem Prodikos eine Schrift Ἐγκώμιον πενίας Προδίκου τοῦ Κεῖου zuschreiben, die Aristophanes im Plutos benutzt hätte. Vgl. W. Meyer *Laudes inoptae* Diss. Gött. 1915, 15

3 μη . . . θαναλευγῆ Pap.: erg. Diels *Herm.* 13 (1878) 1 4 <τοῦ> fehlt Pap.: erg. Diels 5 μετὰ δὲ ταῦτα κτλ. nimmt Th. Gomperz (*Gr. Denk.* I⁴ 357) für Prodikos, H. Gomperz (*Sophist. u. Rhet.* S. 113) nur für Persaios in Anspruch; vgl. auch Nestle *Philol.* 67 (1908) 556 8 *Cius* Marsus: *chivis* Hss. 10 *habitos* B¹ *magna* AC: *aliqua magna* B, wahrscheinlich richtig, vgl. de fin. I 10, 32 11 *nuncupates* B¹ 20 καὶ λίμνας Laur. 85, 16: fehlt übr. Hss. 21f. Ein ἔπαινος γεωργίας darf für Pr. aus Th. nicht erschlossen werden (Welcker). Vgl. dagegen Kalbfleisch *Festschr. Th. Gomperz* (Wien 1902) 94ff. 24 Lücke Diels; ἐγενέσθαι verm. Kalbf. 25 μεθόρια d. Neutrum auffallend. Aristid. 28, 84 sagt imitierend ἄνδρα οὐ μεθόριον ῥήτορας καὶ στρατηγῶ

7. Stob. IV 20, 65 Προδίκου.

ἐπιθυμίαν μὲν διπλασιασθεῖσαν ἔρωτα εἶναι, ἔρωτα δὲ διπλασιασθέντα μανίαν γίγνεσθαι.

ZWEIFELHAFTES

5 8. [PLATO] Eryxias 397 D ff. τουτοῖ μὲν τὸν λόγον, ἔφην ἐγώ, πρώτην ἐν Λυκείῳ ἀνὴρ σοφὸς λέγων, Πρόδικος ὁ Κείος, ἐδόκει τοῖς παροῦσι φλυαρεῖν οὕτως, ὥστε μηδὲνα δύνασθαι πείσαι τῶν παρόντων, ὡς ἀληθῆ λέγει. . . ἠρώτα γὰρ αὐτὸν τὸ μεῖράκιον, πῶς οἴεται κακὸν εἶναι τὸ πλουτεῖν καὶ ὅπως ἀγαθόν· ὁ δ' ὑπολαμβάνων, ὡσπερ καὶ σὺ νῦν δὴ, ἔφη, τοῖς μὲν καλοῖς κάγαθοῖς τῶν 10 ἀνθρώπων καὶ τοῖς ἐπισταμένοις, οἷου δεῖ χρῆσθαι τοῖς χρήμασι, τούτοις μὲν ἀγαθόν, τοῖς δὲ μοχθηροῖς καὶ ἀνεπιστήμοσι κακόν. ἔχει δ', ἔφη, καὶ τάλλα πράγματα οὕτω πάντα· ὅποιοι γὰρ ἂν τινες ὦσιν οἱ χρώμενοι, τοιαῦτα καὶ τὰ πράγματα αὐτοῖς ἀνάγκη εἶναι.

9. [PLATO] Axiochos 366 B ff. [Sokr. spricht] Ἀξίοχε, σὺ γε οὐκ ἔτυμά 15 μοι μαρτυρεῖς, οἷε δὲ καθάπερ Ἀθηναίων ἢ πληθὺς, ἐπειδὴ ζητητικός εἰμι τῶν πραγμάτων, ἐπιστήμονά του εἶναι με. ἐγὼ δὲ εὐξάμην ἂν τὰ κοινὰ ταῦτα εἰδέναι· τοσοῦτον ἀποδέω τῶν περιττῶν. (c) καὶ ταῦτα δέ, ἃ λέγω, Προδίκου ἐστὶ τοῦ σοφοῦ ἀπηχήματα, τὰ μὲν διμοίρου ἐκωνημένα τὰ δὲ δυοῖν δραχμαῖν τὰ δὲ τετραδράχμου. προῖκα γὰρ ἀνὴρ οὗτος οὐδὲνα διδάσκει· διὰ παντός δὲ ἔθος ἐστὶν 20 αὐτῷ φωνεῖν τὸ Ἐπιχάρμιον [23 B 30]· ἄ δὲ χεῖρ τὰν χεῖρα νίξει, δός τι καὶ λάβοις τί κα'. πρώτην γοῦν παρὰ Καλλιπία τῷ Ἱππονίκου ποιούμενος ἐπίδειξιν τοσάδε τοῦ ζῆν κατεῖπεν, ὥστε ἔγωγε μὲν παρὰ ἀκαρῆ διέγραψα τὸν βίον καὶ ἐξ ἐκείνου θανατᾶι μου ἡ ψυχῆ, Ἀξίοχε.

7. Begierde verdoppelt ist Leidenschaft, Leidenschaft verdoppelt wird Raserei.

5 Welcher Bericht oder welches Apophthegma Anlaß zu der Fiktion gab, ist nicht mehr zu ersehen. Das Thema ist vom 5. Jahrh. ab vielfach behandelt. Vgl. 68 B 171—173. c. 90, 1. Plato Euthydem. p. 279 ff.

14 Axiochos Ausg. v. Immisch *Philol. St. z. Plato* I 91 σὺ γε V: σὺ δὲ A (?) οὐχ ἔτοιμα A 16 εὐξάμην A 20 νίξει V 21 λάβοις τί κα Diels: λάβε τι. καὶ AV: λάβοις τι γρ. AV, Stob. fl. III 10, 34: λάβοις τί κα. καὶ C. F. Hermann 23 »Die weitere Ausführung ist wahrscheinlich nicht aus Prodikos, denn der Inhalt ist modern und aus der akademischen, kynischen und epikureischen Literatur entlehnt. Über Beziehung zu Krantor vgl. nach Buresch *Consol. hist.* p. 57 H. Gomperz *Sophist. u. Rhet.* S. 109. Ferner ist p. 366 D ff. = Krates bei Teles p. 38, 4 Hense, p. 369 B ἤκουσα δὲ ποτε καὶ τοῦ Προδίκου λέγοντος ὅτι ὁ θάνατος οὔτε περὶ τοὺς ζῶντας ἐστὶν οὔτε περὶ τοὺς μετῆλλαχότας κτλ. = Epicur. ep. 3, 125 p. 61, 5 Usen. u. ö., p. 367 B = Bion bei Teles p. 10, 14 und Bίας p. 368 B sieht aus wie eine fälschende Korrektur des in der Vorlage zitierten Bion. Denn der Inhalt des Kap. ist Bionisch s. Heinze-Kießling zu Horaz I 1, 16 und von der ähnlichen Behauptung Herod. VII 152 verschieden. Prodikos wird für den Pessimismus vielleicht nur als Keier herangezogen. Vgl. Strabo X 6 p. 486. Menandr. fr. 613 K. Günstiger urteilt Th. Gomperz *Griech. Denk.* I⁴ 487c Diels

FALSCHES

10. PLUT. de sanit. 8 p. 126D κομψῶς γὰρ ἔοικε καὶ Πρόδικος εἰπεῖν, ὅτι τῶν ἡδυσμάτων ἀριστόν ἐστι τὸ πῦρ.

11. GAL. de meth. med. x 474 K. καὶ δὴ καὶ τὸ γάλα κάλλιστον μὲν, εἰ ἐξ αὐτῶν τῶν θηλῶν ἐπισπῶντό τις, ὥσπερ Εὐρυφῶν καὶ Ἡρόδοτος καὶ Πρόδικος 5 ἀξιοῦσιν.

85 [78]. THRASYMACHOS

A. LEBEN UND LEHRE

1. SUID. Θρασύμαχος Χαλκηδόνιος σοφιστὴς τῆς ἐν Βιθυνίᾳ Χαλκηδόνος (ὅς πρῶτος περίοδον καὶ κῶλον κατέδειξε καὶ τὸν νῦν τῆς ῥητορικῆς τρόπον εἰση- 10 γήσατο, μαθητὴς [?] Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου καὶ Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος) ἔγραψε συμβουλευτικούς, τέχνην ῥητορικὴν, παίγνια, ἀφορμὰς ῥητορικός.

2. ARISTOT. Soph. el. 33. 183 b 29 οἱ δὲ νῦν εὐδοκιοῦντες παραλαβόντες παρὰ πολλῶν οἶον ἐκ διαδοχῆς κατὰ μέρος προαγαγόντων οὕτως ἠϋξήκασιν, Τεισίας 15 μὲν μετὰ τοὺς πρῶτους, Θρασύμαχος δὲ μετὰ Τεισίαν, Θεόδωρος δὲ μετὰ τοῦτον καὶ πολλοὶ πολλὰ συνενηνόχασιν μέρη.

3. DIONYS. Lys. 6 μετὰ ταύτας ἀρετὴν εὐρίσκω παρὰ Λυσίαι πᾶνυ θαυμαστήν, ἥς Θεόφραστος [περὶ λέξ. fr. 3 Schmidt] μὲν φησιν ἄρξαι Θρασύμαχον, ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι Λυσίαν· καὶ γὰρ τοῖς χρόνοις οὗτος ἐκείνου προέχειν ἔμοιγε δοκεῖ· 20 λέγω δ' ὡς ἐν ἀκμῇ κοινῇ βίου γενομένων ἀμοιβῶν· . . . τίς δ' ἐστὶν ἢν φημι ἀρετὴν; ἢ συστρέφουσα τὰ νοήματα καὶ στρογγύλως ἐκφέρουσα λέξεις, οἰκεία πᾶνυ καὶ ἀναγκαῖα τοῖς δικανικοῖς λόγοις καὶ παντὶ ὀληθεῖ ἀγωνί.

4. ARISTOPH. Daetales [aufgeführt 427] fr. 198, 5ff. [aus Gal. gloss. Hipp. XIX 66 K. Dialog zwischen Sohn und Vater]

- 25 ἢ μὴν ἴσως σὺ καταπλιγῆσει τῷ χρόνῳ.
 — τὸ καταπλιγῆσει τοῦτο παρὰ τῶν ῥητόρων.
 — ἀποβήσεται σοι ταῦτα ποῖ τὰ ῥήματα:
 — παρ' Ἀλκιβιάδου τοῦτο τ' ἀποβήσεται.
 — τί δ' ὑποτεκμαίρει καὶ κακῶς ἀνδρας λέγεις

2 Der richtige Autornamen Euenos [fr. 10 B.] steht de adul. et am. 2 p. 50 A; Quaest. Platon. x 3, 2; Quaest. conviv. VII 1, 2 4 Hier wie XVII B 98ff. ist Ἡρόδοτος richtig. Vgl. Anon. Lond. (Suppl. Arist. III 1) 9, 20 p. 14 Anm., p. 115a 14 7 vgl. E. Schwartz de Thras. Ch. Rost. Sommer-Ind. 1892; Zeller-Nestle I 1321⁴ 8 Χαλκηδόνιος AT: Καλχηδόνιος übr. Hss. Χαλκηδόνος A: Καρχηδόνος F: Καλχηδόνιος VM 9 νῦν] vgl. II 321, 21 10 μαθητὴς Hss.: καθηγητὴς Diels; eher: μαθητὴς <ὦν Τεισίου, καθηγητὴς δὲ> Kranz Vgl. II 321, 23ff. 11 παίγνια] vgl. Gorg. Hel. Schluß (82 B 11 § 21) 13 vgl. 31 A 19 14 προαγαγόντων BC: παραγαγόντων A: προαγαγόντες f 19 προέχειν] Dion. setzt nämlich des Lysias Geburt falsch 459 29 κακῶς Hss.: verb. Elmsley